

RAMAZAN VE BAYRAMLAR TAKVİME GÖRE Mİ, YOKSA HİLALE GÖRE Mİ OLUR ?

SORU: Her yıl tartışma konusu olan bir mesele var; Hilal meselesi, türlü dedikodulara sebep oluyor. Ramazan ve Bayramlar takvime göre mi olur yoksa Hilale göre mi? Bizi aydınlırsanız memnun oluruz.

CEVAP: Bildiğimiz ve inandığımız gibi oruç, Allah'ın emriyle yapılan bir ibadettir. Biz de ancak Allah'ın kullarıyız, ancak O'na kulluk ve ibadet ederiz!. Müslümanların hep birlikte oruç tutması ve bayram yapması gerekirken, genel olarak hilali (ayın başlangıç halindeki görünüşünü) esas alan ve buna göre hareket edenlerle, sadece devletin resmi takvimini esas alanlar arasında ihtilaf ve münakaşa çıkmaktadır. Halbuki müslümanlar için kaynak Kur'an, örnek Peygamber (s.a.v.)'dir.

Rabb'imiz Kur'an-ı Kerim'de, „**Kim Ay'a (Ramazan'a) şahid olur (görür)se oruç tutsun!**“ (Bakara, 185) buyurmaktadır.

Resulullah (s.a.v.) de, „**Siz hilali gördüğünüz zaman oruç tutun ve yine onu gördüğünüz zaman iftar edin (bayram yapın).**

Eğer hava (Ramazan'ın başlangıcında) bulutlu ise Şaban'ı (29 ise) otuz tamamlayın!“ buyurmuştur. (Sahih-i Buhari, c.3,sf.34)

Bu emirler gereğince Ramazan'ın başlangıç ve tesbiti için hilali araştırmak müslümanlara farz-ı kifayedir. Hilal esasına göre de oruç tutmak farzdır. Bu mevzuda müctehid bil-mesele olan şems'ül-Emme İmam Serahsi, „**Hilali hiç gözetmeden tutulan Ramazan**

orucunun şeriat'a aykırı“ olduğunu beyan etmiş, „**Bunlar hata etmiş, Allah ve Resulü'nün emrine muhalefette**

bulunmuşlardır!“ demiştir. (Mebsut c. 3, sf. 78) Ramazan orucunun, hilali gözetleyip görmeden yalnız astronomi ve rasathanelerin

hesaplarıyla tutulup, tutulmayacağı hususunda İbn-i Abidin, „**Mirac'üd-Diraye**“ adlı eserinde şöyle nakletmiştir: „**Bil-icma**

müneccimin (astronom ve rasatçı)ların sözüne itibar edilip oruç tutulmaz (hatası binde bir de olsa). Kim müneccimlerin

sözlerine itimat edilir derse muhakkak şeriat'a aykırı hareket etmiş olur. Bu hususta içtihad edilip müneccimin sözüyle amel

edilir diyenlerin sözleri doğru değildir. (Çünkü bunda icma vardır.) Hatta müneccim (rasatçı) yaptığı hesaplarla (hilali

görmeden) bizzat kendisinin oruç tutması caiz değildir.“ (Risale-i İbn-i Abidin, sf. 247) Yine Kenz şarihi İbn-i Nüceym „Gayet'ül-

Beyan“ adlı eserinde şöyle demiştir: „**Kim bu hususta müneccimin sözü tam kabul edilir derse, şeriat'a muhalefet etmiş olur.**

Çünkü Peygamber Efendimiz, „Kim kahine ve müneccime gelir, onun bildirdiğini tasdik ederse, o şahıs Muhammed'e

indirileni inkâr etmiş olur!“ buyurmuştur.“ (Bahr'ür-Raik, c. 2, sf. 284; Fetavay- i Hindiyeye, c. 2, sf. 209) Hanefi mezhebinde

meşhur fakih ve büyük muhaddis Bedreddin Ayni'de, „**Kim, yalnız hesap ehline (rasathane ve takvime) itimat ederek (her**

Ramazan'da) hilali görme esasına dayanmadan oruç tutarsa günahkâr olur. Aynı şekilde bayram yaparsa fasık olmakla

beraber keffaret lazım gelir.“ (Mirkat'ül-Mefatih, c. 5, sf. 502) Şafii âlimlerinden İmam-ı Subki her ne kadar müneccimlerin önceden

yapmış olduğu hesaba (takvime) göre oruç tutulur demişse de aynı mezheb âlimleri bu görüşü reddetmişler. Kendisi bu mevzuda

yalnız kalmıştır. (Tecrid-i Sarih Terc., c. 6, sf. 260-262) Hanefi'den Kadı Abdul Cebbar'da böyle demiştir. Fakat bütün mezheplerce

icma, hilalin görülmesi üzerinedir. Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu Başkan vekilliği yapmış Dr. Ali Arslan Aydın

tercüme ettiği „Ramazan Orucu“ adlı kitabında şu hükümler vardır: „**İslam ülkelerinin birinde Ramazan hilali görülünce aynı**

geceye rastlayan bütün müslümanlar, o gecenin sabahı Ramazan'ın ilk günü kabul ederek oruç tutarlar (veya bayram

yaparlar).“ (sf. 38) „**Bu sebeple astronomi ilmine ve rasathanelere (ve bir kaç sene önce yapılan takvimlere) güvenerek**

böyle büyük bir hikmet dolu bir emri ihmal etmek ve „Rasathane (takvim), hilali görebilmek için gökyüzünü araştır-maktan

bizi kurtardı. Çünkü mevcut âletler ve yapılan hesaplarla ayın devri, ne vakit doğacağı, dolayısıyla kamerî ayların başlangıç

ve sonu bilinir!“ demek doğru değildir. „**Ancak rasathane hesaplarından faydalanmak suretiyle hilali görmeye çalışmak**

gerekir.“ (sf. 40-41) Osmanlı İmparatorluğu'nda da böyle idi. Muvakkithane (rasathane) vardı. Kadı (İslam hâkimi) delilleri ve

şahidlerin ifadelerini alarak hüküm verir ve Ramazan'ı ilan ederdi. Cumhuriyet Türkiye'sinde inkılapların gereği olarak 1926'da

beynel-milel takvim, devlet takvimi olarak kabul edilmiş olup, bundan böyle „**Hicrî ve kamerî ayların başlarını ancak rasathane**

resmen tesbit eder!“ maddesi konmuştur. Bu itibarla Türkiye'de dince yetkili makamlar hilali takvimdeki belirtilen günün aksine, bir

gün önce görseler bile, orucu veya bayramı dinin emrine uyararak resmen açıklayamaz, ilan edemezler. Ederlerse laiklik ilkesine aykırı

harekette bulunduğundan anayasanın 136. maddesi gereğince suç işlemiş olur ve cezaya çarptırılırlar. İşte vaazlarda ayet ve

hadis'ler aynen okunup mana verildiği halde yine de takvimlere göre oruç tutulur, demenin en büyük sebebi budur ve aynı zamanda

mal ve can korkusundan gerçekleri gizlemektedir. Halbuki yüksek mevkili din görevlileri, Türkiye'de Ramazan ve bayramda takvime

göre hareket ettiği halde, haccda Suudi Arabistan'ın şeriat nizamlarına uymaları hem bir çelişkidir, hem de aslına uygunluğun bir

delilidir. Elbette ibadetler Allah'ındır. Kula düşen şey Allah ve Resulü'nün emirlerine uygun hareket etmektir. İbadetleri yerine

getirmeniz de hüküm sahibi, ancak Allah Teala'dır. Örnek ve önderimiz ise, Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v.)'dir. İbadetin zamanını

tesbit etmek, ibadetin mukaddimesidir, şartıdır, tamamlayıcısıdır. O takdirde ibadetin bir şartı olan „Zamanını“ dinî ölçülere göre

tesbit etmek de müslümanların hakkıdır, yani gerçekten ibadet edenlerin hakkıdır. Bu hak ne anayasandır, ne düzenindir, ne de

Kandilli Rasathanesi'nindir!.. Bu Ramazan ve bayram müslümanların Ramazan'ı ve bayramıdır!

(<http://www.seriat.net>)